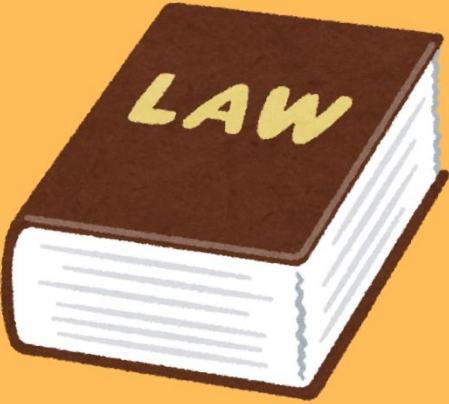

JUSTICE

HUKUK

ÖZİŞİK

NOTLAR

1996

TÜRK HUKUK TARİHİ GÜZ-VİZE

İletişim : 0505 346 19 98

@ozisikhukuknotlar

Bizi Tercih Ettiğin İçin **TEŞEKKÜR EDERİZ**

“Uçurumları sevenin
kanatları olmalı.” – Nietzsche

Shopier Mağazamız Üzerinden
2/3/4/6 Taksitle
Alışveriş yapabilirsiniz.

OZISIKHUKUKNOTLAR

Instagram Üzerinden Bizi Takip Edip
Merak Ettikleriniz Hakkında Soru
Sorabilirsiniz Teşekkür Ederiz. !

Geçen hafta dersimizle ilgili genel birtakım bilgiler vermiştik ve ilk konumuz olan İslamiyet öncesi Türk hukukuna da başlamıştık. Kaynaklarla işe başlamıştık. Demıştik ki "Bu anlatacağım bilgileri hangi kaynaklardan ediniyoruz?", Öncelikli olarak bugün o kaynaklar kısmını tamamlayalım. Bugünkü dersimizin konusu: İslamiyet öncesi Türk hukuk tarihi.

Eski Türk Devletlerinde Türk Hukukunun Gelişimi ve Hukuki Müesseseler

Kaynaklar:

- Çin kaynakları
- Epigrafik ve arkeolojik kaynaklar
- Kanunnameler

Kanunnameler, özellikle ceza ve aile hukuku konusunda önemli kaynaklardır. Türkler kanun yapmaya, hukuki düzenlemeler yapmaya çok meraklı, dolayısıyla bu konuda elimizde önemli kaynaklar var. Hatta 1419 yılında eski Türk devletlerindeki kanunnamelerle ilgili bir derleme yapılmış, "Ruzname-i Hıtay" isimli bir eserde toplanmış. Bu da bizim için önemli bir kaynak. Bu kanunnamelerde aile hukukuyla, ceza hukukuyla ilgili ve borçlar hukukuyla ilgili önemli kurallar mevcut. Bu konuda bilgiler edinebiliyoruz.

Bir diğer kaynağımız ise İslamiyet öncesi Türk hukukuyla ilgili olarak, dil ve din üzerine yapılan çalışmalardır. Eğer bir dilde, birtakım hukuki kavramlar, deyimler, terimler veya atasözleri varsa hukuki müesseselerin veya kuralların o toplumda mevcut olduğunu anlayabiliriz. Bu konuda çok önemli bir kaynağımız var: "Dîvânı Lugâti't-Türk". Bugün dersimizde göreceğimiz aile hukukunda bu kaynaktaki bazı kelimelerden verilen örneklerle ne kadar önemli bir kaynak olduğu görülecektir.

Son kaynağımız bu konuda yazılmış tarihi kitaplar. Bu konudaki en önemli kaynağımız da "Kutadgu Bilig"dir. Yusuf Has Hacib tarafından kaleme alınmıştır. Kutadgu Bilig ederinde 4 kişi vardır. Bu kişiler konuşturularak eski Türklerin birtakım müesseseler ile ilgili bilgiler verilmiştir. Aslında olması gereken, ideal düzen anlatılmıştır. Kutadgu Bilig eski Türk devlet teşkilatı ve bu teşkilatta yer alan görevliler, bunların taşınması gereken özellikler konusunda çok önemli bir

kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitapta konuşturulan dört kişi: hükümdar, vezir, vezirin oğlu ve vezirin oğlunun arkadaşı. Onların konuşmalarıyla

"Devlet yönetiminde ideal olması gereken düzen nedir, hangi görevliler vardır, bunların taşıması gereken özellikler nelerdir?" gibi bilgiler ediniyoruz. Bu eseri Türk Tarih Kurumundan Reşit Rahmeti Arat günümüz Türkçesine çevirmiştir ve yayınlanmıştır.

Geçen derste de üzerinde durduğumuz bir husus: eski Türklerin inanç sistemleri. Kısaca bahsettikten sonra kamu hukuklarına geçeceğiz. *İnanç sistemleri hukuki müesseselerin şekillenmesinde ve hukuk kurallarının biçimlenmesinde etkili olmuştur.* İslamiyet'i kabul ettikten sonra hukuk sistemleri tamamen değişmiştir. Eski Türklerin de sahip oldukları inanç sistemlerinin bazı önemli müesseselerin ve kuralların şekillenmesine ne kadar etkili olduğu bugünkü derste anlatılacaktır.

Eski Türklerin İnanç Sistemleri

Eski Türklerin inanç sistemleri dediğimiz zaman tek bir inanç sisteminde söz edemiyoruz. Çünkü farklı bölgelerde farklı inançların ağırlıkta olduğu görülüyor ve döneme göre de değişebilir. Fakat **en yaygın olan inanç sistemi Şamanizm**. Hatta bazı yazarlar diyorlar ki "Bu Türklerin adeta resmî dini olmuştur.". Hem uzun bir süreç boyunca hem de geniş alanlardaki eski Türk devletlerinde etkili olmuş bir inanç sistemidir. Aile hukukundaki bazı kurumların biçimlenmesinde Şamanizm çok etkili olmuştur. Şamanizm, devlet teşkilatının şekillenmesinde de benzer şekilde etkili olmuştur.

Şamanizm'de bir gök tanrı inancı vardır ve ruhlar çok büyük rol oynar. Şamanizm, yeryüzünden gökyüzüne doğru 17 kat olduğunu kabul ediyor. Yerin altına doğru da 7 kat olduğunu kabul ediyor. Gökyüzünde yaşayan ruhlar var, yerin altında yaşayan ruhlar var bir de yeryüzünde yaşayan ruhlar var. İnsanlar hayatlarını kaybettiği zaman iyi ya da kötü insan olmalarına göre ruhların ya gökyüzüne yükseliyor ya da yerin altına gidiyor. İyi bir insansa göğe doğru yükseliyor, burada da 17 kat olduğu için iyiliğinin derecesine göre hangi kata yükseleceği belirleniyor. Çok iyi bir insansa çok yüksek katlara doğru ruhu yükselebilecek, kötü insanların ruhu da yerin altına gidecektir. Bunun dışında kam dediğimiz din görevlileri var. Kamların erkek olacağıyla ilgili bir kural yok ve devlet başkanının belirlenmesi de dahil olmak üzere kamların eski Türk devletlerinde çok büyük bir etkisi olduğunu görüyoruz.

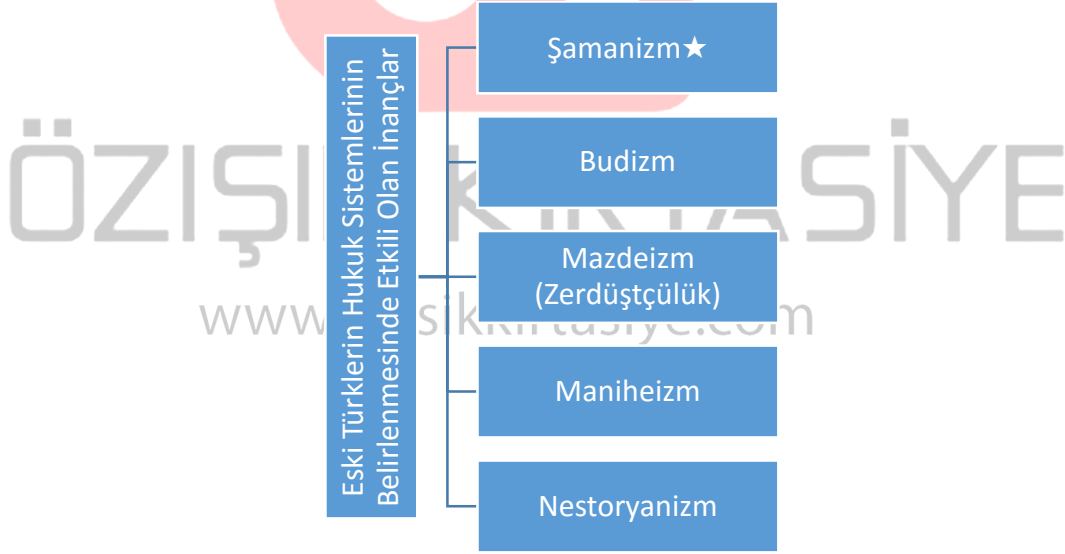

TURK HUKU TARİHİ - VİZE / GUZ DONEMİ ÖZİŞİK KIRTASIYE BASARILAR DİLER...

Belli bir dönemden sonra Doğru Türkistan'da yaşayan Türkler arasında Budizm'in yaygın olduğun görmekteyiz. Budizm'de bir tanrı yoktur ve esas itibariyle dünyadaki sorunların, üzüntülerin, kederlerin temelinde insanın tutuklarının, hırslarının yer aldığını kabul eden bir sistemdir. Bunlardan arındığınızda da sonsuz huzura ulaşırsınız. **Budizm bir dönem Doğu Türkistan'daki Türkler arasında etkili olmuş bir inanç sistemidir.**

Diğer inanç sistemleri ise Mazdeizm ve Maniheizm. Mazdeizm ve Maniheizm aslında kısmen birbirlerine benzer ve İran kökenli inançlardır. Mazdeizm diğer adı Zerdüştcülüktür. İran kökenlidir ve bir dönem Batı Türkistan'daki Türkler arasında etkili olmuştur. Tıpkı Şamanizm gibi iyi ve kötü arasındaki çatışma inanç sisteminin temelini oluşturur. Maniheizm ise Mazdeizm ve Hristiyanlığın bir karışımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada da yine iyi ve kötü ruhların savaşı vardır. Birazcık Hristiyanlık da işin içine girmiştir ama İsa'nın çarmıha gerildiğine inanmazlar.

Son olarak Nestoryanizm diye bir inanç sistemi Türklerin bir kısmında, bir dönem etkili olmuştur. Nestoryanizm de Hristiyanlığın bir mezhebi gibidir ama teslis inancı yoktur. Yani Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğuna inanmazlar.

Tüm bununla beraber eski Türklerin hukuk kurallarının ve müesseselerinin biçimlenmesine en fazla Şamanizm etkili olmuştur. Mazdeizm ve Maniheizm'in etkileri, özellikle Uygur devletinde karşımıza çıkar.

Bütün bu bilgilerin ışığında hukuk sistemi incelenecektir. Öncelikle devlet teşkilatı ve ceza hukukundan bahsedeceğimiz kamu hukuklarından başlayacağız. Bu konuda Çin kaynaklarında ve kanunnamelerde de ilgi çekici bilgilere rastlıyoruz. Bu iki başlığı kamu hukuku adı altında inceleyeceğiz.

Şimdi devlet yönetimi dediğimizde 3 önemli nokta var. Bunlar:

- Yönetici (hakan, han, kağan)
- Kurultay
- Beyler Zümresi

Başta bir hakan bulunuyor. Peki, devleti yönetecek kişi nasıl belirlenir? Öncelikle herkes yöneticilik yapamaz. Burada inanç sisteminin öne çıktığını görürüz. **Yönetici seçilebilmek için gök tanrının bir aileye yönetim yetkisini vermesi gerekiyor. Gök tanrı hangi aileye yönetim yetkisini verirse ancak o aile üyeleri ülkeyi yönetebiliyor.** Bu seçim yöntemine kut anlayışı denir. Peki gök tanrının hangi aileye kut verdiğini nasıl anlıyoruz? İşte orada da kamlar devreye giriyor.

Diyelim ki bir aileye kut verildi. Eski Türk devletlerinde olan ve eski Türk devletleriyle sona ermeyen, İslamiyet'in kabulünden sonraki Türk devletlerinde de bu anlayış devam eden Osmanlı'ya taşınıyor ve Osmanlı devletinde de 1600'lerin başına kadar hatta belki 1700'lere kadar devam eden bir prensip var. O da şu: **Hangi aileye kut verilmişse o ailenin bütün erkek üyelerinin başa geçme konusunda eşit hakkı olduğu kabul ediliyor. Bu sisteme "ülüş sistemi" denilmiş eski Türklerde.** Şöyle daha rahat ifade edebiliriz, **eski Türk devletlerinde egemenliğin bölünebilirliği ilkesi kabul edilmiştir buradan hareketle bu prensip İslamiyet'in kabulünden sonra da Türk devletlerin taşınmıştır ve Türk devletlerinde de kim ülkeyi yönetiyorsa o ailenin bütün erkek üyelerinin başa geçme konusunda eşit hakkı olduğu kabul edilmiştir.** Osmanlı devletinde de 17. Yüzyıllara kadar bu kabulün geçerli olduğunu görmekteyiz. Bu sistemde "Ailenin en yaşlı erkeği başa geçer veya mevcut kağanın en büyük çocuğu başa geçer." diye de bir kural da yok. Dolayısıyla **bu sistem eski Türk devletlerini kolayca parçalanabilmesine neden olmuştur. Çünkü o aileden bütün erkekler kendisinde başa geçme hakkını gördüğü için bir süre sonra taht mücadeleleri başlamıştır** ve baktığımızda Hunlar, Göktürler, Uygurlar; kuruluyorlar, parçalanıyorlar, bir daha kuruluyorlar ve sıkıntılı dönemler yaşanmış. Önemli bir ilkedir çünkü izlerini Osmanlı'ya kadar süreceğiz ve Osmanlı devletinde de eski Türk devletlerinden aktarılan bu kuralın önemli sıkıntılara yol açtığını anlatacağız.

Bu ilkenin en önemli sorunu: herkes eşit hakka sahipse kimin başa geçeceği nasıl belirleniyor? Burada ön plana çıkan kurumun kurultay olduğunu görüyoruz. Kimi hakan olacağını kurultay belirliyor, başka bir deyişle başa kimin başa geçeceğini hakan belirleyemiyor. Evet o da fikrini söyleyebilir ama nihai kararın kurultaya ait olduğunu görüyoruz. Kurultayda beyler ağırlıkta. Demek ki adeta bir

TURK HUKU TARİHİ - VİZE / GUZ DONEMİ ÖZİŞİK KIRTASIYE BASARILAR DİLER...

seçim var. Bu seçim usulünde de kimin başa geçeceğinin belirlenmesinde o seçilmiş kişide aranana özellikle oluyor. Hakan olacak kişinin:

- Kahraman olması
- Fedakâr olması
- Çalışkan olması
- Dürüst olması

gerekiyor. İşte kurultay aday olanlardan kimde bu özellikler daha fazlaysa onu hükümdar olarak belirliyor. Bu konuda bir örnek vermek gerekirse: kurultay yeni hakani belirliyor, görevi devralması yine bir kurultay toplantısıyla belirleniyor ve bu toplantıda enteresan bir seremoni var. Yani bir kez daha başa geçecek kişinin cesareti, kahramanlığı adeta test ediliyor. Şöyle, aday beyaz bir keçenin üzerine oturtuluyor ve ülkedeki en yüksek rütbedeki 4 bey, beyaz giymiş olarak bu keçenin 4 ucundan tutuyorlar ve hükümdar olacak kişi de beyaz giyiyor ve sonra kağanın boynu beyaz ipek bir eşarpla, nefes almayacak kadar sıkılıyor ve bu esnada kendisine birtakım sorular soruluyor. Düşünün neredeyse nefes alamıyorsunuz ve size devlet yönetimiyle ilgili sorular soruluyor. O şartlarda bile siz mantıklı, halkınızı düşünen cevaplar verebiliyorsanız "Evet, aradığımız hakan budur. Bu cesurdur, kahramandır, dürüştür, ülkeyi yönetebilir." diyorlar ve ondan sonra resmen hakan göreve başlamış oluyor.

Hakanın geniş yetkileri var Yasama yetkisini kurultayla birlikte kullanıyor, yürütme gücünün başı olduğu kabul ediliyor ve her zaman kullanmasa da yargı yetkisi var. Özellikle belirli suçları işleyen kişileri yargılama yetkisi olduğu da bize kaynaklarda anlatılıyor. Yani son derece geniş yetkileri var ama bu görevlerini yaparken en fazla üzerinde durulan nitelik adalettir. Bunun izlerini dersimizde süreceğiz. Bütün Türk devletlerinin temel direği olarak adalet prensibi kabul edilmiştir, adil olmak yöneticiler için son derece önemlidir. Bu durum eski Türk devletlerinde de, İslamiyet'in kabulünden sonraki Türk devletlerinde de, Osmanlı'da da öyledir. Baktığımızda Türk devletlerinde tarih boyunca eğer adaletten ayrılınmışsa, adalet vasfı kaybedilmişse bütün sistemin de arkadan çöktüğünü görüyoruz. Hatta bu Kutadgu Bilig'de de temsili olarak anlatılmıştır. Söz edeyim size de. Hükümdar 3 ayaklı tahta oturur. Niye 3 ayaklı bir taht? Çünkü 3 ayaklı olduğu zaman hiçbir tarafa eğilmez. Yani kimseye ayrıcalık yapmaz. Yine Kutadgu Bilig'de der ki "Hükümdarın elinde bir keskin bıçak vardır. Tahtın bir tarafında şeker vardır, bir tarafında da acı bir ot vardır.". Bunlar şunu simgelerler, bıçak keskin bir bıçakla keser gibi hemen çözer hükümdar ve adalet hemen dağıtılır. Eski Türkler şuna inanır, eğer adalet gecikirse o adalet değildir. Dolayısıyla keskin bıçak onu simgeliyor. Yani

önüne bir mesele geldiğinde bıçakla kesip atar gibi çok kısa sürede çözümler. Onun dışında şeker neyi simgeliyor dersanız, yine Kutadgu Bilig'de der ki: "Haksızlığa uğrayarak kağanın huzuruna gelip, şikayette bulunan kişilerin şikayetleri derhal değerlendirilip adalete tesis edildiği için, haksızlığa uğrayan kişiler haklarını aldıkları için sanki tatlı bir şey yemiş gibi gülümseyerek kağanın huzurundan ayrılırlar. Peki acı ot nedir? O da şunu temsil eder: O adaletsizliği, o zulmü yapan kişilere de derhal ceza verildiği için onlar da mutsuz bir şekilde, yüzlerini buruşturarak, sanki acı bir şey yemiş gibi oradan ayrılırlar.

Adalet çok önemli ama ilgi çekici bir şekilde Kutadgu Bilig'de eşitlik kavramının da olduğunu görürüz. Eşitlik Avrupa'da ilk kez Fransız insan ve vatandaşlık hakları bildirgesinde karşımıza çıkar. Burada çok ham haliyle de olsa ifade edildiğini, Uygurlar döneminde yazılan Kutadgu Bilig'de ifade edildiğini görürüz. Şöyle der "İster oğlum, ister yakınım veya akrabam olsun, ister yolcu, geçici, ister misafir olsun; kanun karşısında, benim için bunların hepsi birdir. Hüküm verirken hiçbirini beni farklı bulmaz.". Aslında bu son derece önemli, eşitliği ifade eden bir durumdur.

Hükümdarların çok çalışması beklenir. Hem adaleti sağlayacak hem devlet hazinesi dolu olacak, halkını refaha ulaştıracak, bütün ihtiyaçlarını sağlayacak. **Hakanlar görevini yapamazsa eğer kurultay tarafından da görevinden azledilebilir.** Hatta Orhun Yazıtları'nda şöyle bir ifade vardır "Gündüz oturmam, gece uyumadım, halkım için hizmet ettim.". Hakandan beklenen de budur.

Hakandan sonra etkili olan organ kurultaydır. Kurultay kavramı daha çok kullanılsa da toy, ternek, kengeş gibi kavramlarında kurultay yerine kullanıldığını görüyoruz. Kurultay önemli çünkü en başta hakani belirliyor hatta bazen hakani görevden alma yetkisi var. Bunun dışında idari kararlar kurultayda alınır, memleket meseleleri görüşülür, savaş ya da barışa karar verilir, elçi kabulleri yapılabilir, töre ve yasa belirlenebilir ve ayrıca hukuk kurallarıyla ilgili düzenlemeler de kurultayda yapılır. Kurultay, tüm bu özellikleriyle çok önemli bir organdır. Ne zaman toplanır diye baktığımızda, kaynakların bize aktardığı üzere kurumsallaş 3 tane toplantısı olduğunu görüyoruz. Onun dışında olağanüstü durumlarda da toplanabilir ama kurumsallaşmış 3 toplantısı var. Bunlardan ilkinin yılın ilk ayında yani kış aylarında olduğu düşünülüyor. Hakkında en az bilgi edinilebilen toplantı bu ilk toplantıdır. İkinci toplantının bahar aylarında, yılın 5. ayında yapıldığı biliniyor. Bir de sonbaharda yapılan bir toplantı var. O da savaş ve sayım kurultayı olarak adlandırılmış. Onun dışında da dediğim gibi olağanüstü bazı durumlarda da kurultay toplanabiliyor ama bu üçü çağrıya gerek olmaksızın belli

zamanlarda yapılan bazı toplantılardır. Dediğim gibi yılın ilk ayında yapılan toplantıda yine devlet meselelerinin görüşüldüğü, bazı idari kararların alındığı bilinmekle birlikte çok net bilgilerimiz yok ama ikinci toplantı, bahar aylarında yapılan toplantı esas itibariyle önemli kararların alındığı, hukuk kurallarının belirlendiği ya da değiştirildiği, töreyle ilgili birtakım kararların alındığı, töreye yeni kuralların eklendiği ya da değiştirildiği bir toplantıdır. Bu açıdan çok önemlidir ve bu toplantının enteresan da bir yönü vardır. Ülkedeki bütün beyler bu toplantıda hazır bulunmak zorundalardır. Yani çok hasta olsalar bile sürüne sürüne gelmek zorundadırlar. Neden dersiniz bu toplantıya katılmayan beylerin, hakana isyan ettikleri kabul edilmektedir ve ölümle cezalandırılırlar. Dolayısıyla ne yaparlarsa yapacaklar ve o toplantıda hazır bulunacaklar. Sonbahardaki toplantı da savaş ve sayım kurultayıdır. Adından anlaşılacağı üzere devletin savaş gücü gözden geçirilir. "Ne kadar at var, ne kadar silah var, gücümüz nedir?" ve o kurultaya göre o yıl savaşılıp savaşılmayacağı, ne kadar süre, kiminle savaşılacağı gibi kararlar alınır.

Kurultayların bir önemli özelliği daha vardır. Bir kere başlangıcında birtakım dinî ritüeller gerçekleştirilir ve bu yapılırken halk da katılır ve bazı kaynaklarda kurultay toplantılarına da halkın temsilcilerinin de katıldığına dair bilgiler vardır. Eğer bu doğruysa son derece önemlidir. Çünkü beyler dışında halkın temsilcilerinin de yer aldığı kurultay kimin hakan olacağını belirliyor, gerekirse görevden alabiliyor, kuralları belirliyor, önemli kararları alabiliyor ve orada halkın temsilcileri de bulunuyor. Dolayısıyla bu son derece kayda değer bir durumdur. Ayrıca kurultaylar öyle 2 günde sona ermiyor kaynakların bize aktardığına göre, 7-10 gün sürüyor ve günlük toplantılar yapıldıktan sonra yönetici zümre ve halkın kaynaşabilmesi için eğlenceler düzenleniyor ve burada birlikte eğleniyorlar. At yarışı yapılıyor, hayvan güreşleri, ok atma yarışlar ve düşünün siz sıradan birisiniz, hakanla at yarışına, ok atma yarışına katılıyorsunuz. **Halkın yönetimle kaynaşması ve kendini oraya ait hissetmesi açısından kayda değer durumlardır.**

Kurultayla ilgili son olarak şunu söyleyebiliriz, bazı özel sebeplerle toplanan kurultaylar da vardır. Mesela savaş kurultayı vardır, savaş sırasında savaş stratejisini belirlemek için. Göç kurultayları vardır. Biliyorsunuz göçebe bir topluk Türkler. Uygular da bir dönemden sonra yerleşik hayata geçmişlerdir. O sebeple göç kararı alınacağında göç kurultayları toplanır. Elçi kurultayları vardır, yabancı elçileri kabul etmek için toplanır. Yargı kurultayları vardır, önemli bir dava görüleceğinde toplanır. Yani böyle olağanüstü durumlarda yapılan kurultaylar da vardır.

Kurultayda kimler var diye baktığımızda beyler zümresinden bahsetmemiz gerekiyor. Bir de önemli devlet yöneticilerinden söz etmemiz gerekiyor. Beyler zümresi dediğimizde bir kere dersimizin başında da söylediğimiz üzere egemenliğini bölünebilitesi ilkesinde bütün o kut verilmiş ailenin erkek üyelerinin başa geçmede eşit hakka sahip olduğunu söylemiştik.

Bir kişi hakan olduğunda ailede geri kalan erkek üyeleri de sistem içerisinde tutmanız gerekiyor. En azından herhangi bir eyleme kalkışmasını diye. **Bu sebeple devlet teşkilatında hakandan sonra yabgu denilen bir görevli var. Kimdir bu yabgu? Yabgu hakanın genellikle varsa erkek kardeşidir. Erkek kardeş yoksa yine aile içerisinde bir erkektir ve eski Türklerde bu egemenliğin bölünebilirliği ilkesi içerisinde ülke doğu-batı ya da sol-sağ olarak iki kısma ayrılır ve güneş doğudan doğduğu için sağ taraf ya da doğu kısmı hakana aittir. Buna karşılık ülkenin diğer kısmı ise yabgunun yönetimindedir. Yabgu, başında bulunduğu kısmı oldukça rahat bir şekilde yönetebilir fakat yabgunun bütün nihai kararları hakan tarafından onaylanması gerekir.** Yani evet ülkenin bir kısmını yabgu yönetiyor ama son karar merci hakanıdır. Dolayısıyla bunun için bu müesseseye koşullu kağanlık müessesesi denilmiştir. Çünkü bir taraf kendine ait. Sol taraf yabguya ait, orayı yönetiyor ama güç ve yetkilerinin bir sınırı var. **Nihai söz sahibi hakanıdır.** Onun için de koşullu kağanlık müessesesi denilmiş. Fakat bu yönetim şekli başta da söylediğimiz gibi eski Türk devletlerinin kolayca parçalanabilmesine yol açmıştır. Çünkü herkes "Ben de hakan olabilirim. Benim de hakkım." diye düşünmüştür.

Yabgudan sonra şat dediğimiz beyler zümresi var. Bu şatlar da yine hükümdar ailesinden erkek üyelerdir. Bunlara beylik verilmiştir. **Şatlar, hükümdar ailesinden erkeklerin oluşturduğu beyler zümresidir.**

★Hakan karşı bir eyleme girmemeleri için bütün erkekler bir şekilde sistem içinde tutulmaya çalışılmıştır. ★

Bir sonraki sırada şadapıt denilen beyler vardır. Şadapıt denilen beyler artık hükümdar ailesinden değildir bunlar ama bu beyler zümresinin önemli noktası, babadan oğula geçmesidir. Babanız şadapıtsa o öldüğünde size geçiyor. Beyler zümresinde 3. sırada yer alıyor şadapıtlar. Ondan sonraki beyler zümresi tarkanlardır. Tarkanlar kendi kahramanlıklarıyla, kendi şahsi başarılarıyla beyliği hak eden kişilerden oluşurlar ve kaydı hayat şartıyla verilir. Yani öldüklerinde oğullarına geçmez. Öldükleri zaman o beylik de onunla birlikte sona erer. Son grup buyruklardır. Buyrukları ise hakan belirler. Yani göreve hakan getirir, görevden hakan alır. Bu beyler zümresinin büyük oranda kurultayda yer aldığını da biliyoruz.

Notun Devamı İçin ...

ozisikhukuknotlar ▾

72
gönderi

9.897
takipçi

2.398
takip

☆ ÖZİŞİK KIRTASIYE ☆
Hukuk Hizmeti
⚖️ **Hukuk Fakültesi Ders Notları Bilgi & Sipariş** ⚖️
💎 DM & Whatsapp 💎
🔻🔻 **Shopier Magaza Siparis Linki** 🔻🔻
🔗 shopier.com/Ozisikkirtasiye

**DERS NOTLARINI
SİPARİŞİ İÇİN
ULAŞABİLİRSİNİZ**